

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

НАРОДИТЕ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

406. Варна—Градската библиотека.

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ—ГИ ИМА ДВА!

ДВУСЕДИМЧИКЪ ЗА МОРСКА ПРОКВЪТА И ОБНОВА

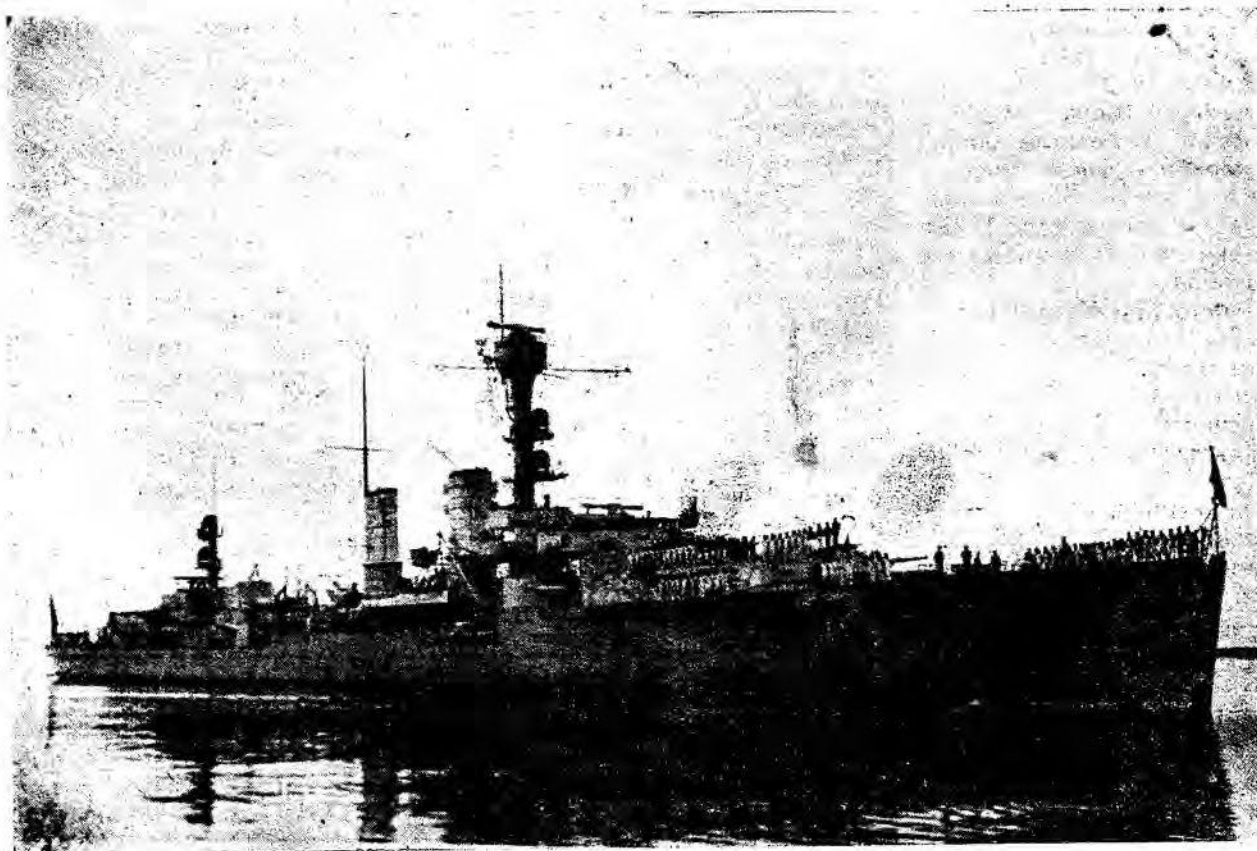
ДИКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ.

Година III.

Варна, 15 ноември 1936 год.

Брой 53.

Не чакай да създавашъ флотъ когато те нападнатъ, защото не се копае
кладенецъ, когато ожеднѣешъ.

Кръстосвачътъ „Емденъ“ въ Варненското пристанище.

ВРЕМЕ

Постжпили статии

386. Колко струва единъ воененъ корабъ.
387. Флотъ и авиация.
388. Борба за Дарданелитъ.
389. Първи стъпки.
390. Начало на военнитъ действия въ срѣдиземно-море презъ 1914 — 1915 год.
391. Управлението на военни кораби отъ разстояние.
392. Бързината на корабитъ.
393. Животътъ подъ морскитъ води.
394. Нови орждия.
395. Движение на кораби чрезъ налѣгане.
396. Автоматиченъ отбелезвачъ за тежката картечница „Максимъ“.
397. Радиопелингаторъ съ електроненъ осцилиграфъ.
398. Засилване на италианската морска авиация.
399. Тайната на полярната география.
400. Подготовка на брѣговата артилерия за стрелба.
401. Лондонската морска конференция.
402. Куинъ Мери.
403. Значение на комбинираниотъ воененъ морски сили за борба по морскитъ пѣтища.
404. Действията на подводнитъ сили по морскитъ пѣтища.
405. Торпедни лодки.
406. Минни заграждания.
407. Съвременни германски бронирани кораби и леки кръстосв.
408. Откриване на военнитъ действия въ Жълтото море 1901 г.
409. Германскиятъ флотъ въ края на 1918 година.
410. Сражението при Хелголандъ.
411. Подводна опасностъ.
412. Жирокомпасъ.
413. Вжглищенъ двигателъ.
414. Германскиятъ воененъ флотъ.
415. Неуспѣхътъ на подводната война 416. На „Дръзки“.
417. Торпедоносцитъ.
418. Моряшки гробъ.
419. Вечерникъ приморски платната надува.
420. Използването на торпеднитъ катери за стражева служба.

УДОБРЕНИ.

390, 391, 392, 393, 394, 395, 399, 403, 408, 410, 412.

НЕУДОБРЕНИ.

386, 387, 388, 389, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 405, 406, 407, 409, 411.

НА ПРЕЦЕНКА.

413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420.

КАЛЕНДАРЪ НА „МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

— На 6 ноември 1916 година германскиятъ подводникъ „У45“, когато е излизалъ отъ северния проходъ на минното заграждане предъ Варна, по паралела на Аладжа мѣнастиръ, се натъкналъ на руска заградна мина и моментално потъналъ на разстояние 2 мили отъ брѣга. Спасили се само 5 души.

Сжщиятъ подводникъ въ началото на 1936 г. бѣше изваденъ отъ морето и отнесенъ на брѣга.

Вжтре бѣха намерени коститъ на загиналитъ моряци, които съ голѣма тържественостъ сж погребани въ Варненскитъ гробища.

— На 13 ноември 1912 год. презъ нощта отрядъ торпедоносци подъ командата на капитанъ II рангъ Добревъ излиза въ открито море. Следъ кратко кръстосване по водния пѣтъ Кюстенджа — Цариградъ, отрядътъ забелязва италианския търговски корабъ „Espero“. Последниятъ билъ обискиранъ за военна контрабанда.

— Презъ месецъ ноември 1912 г. отъ моряци въ дунавската частъ се образува сборна минноподдривна рота, която следъ снабдяването ѝ съ необходимитъ материали бива изпратена да минира крайбрѣжието на Мраморно море, на което се опиралъ дѣсниятъ флангъ на армията ни, действаща при Чаталджа. Командиръ на ротата е билъ капитанъ лейтенантъ Евстати Винаровъ и неговии помощници мичманъ I. р. Б. Стателовъ и Т. Тодоровъ.

Ротата моряци съ извънредно оскѣдни срѣдства миниратъ крайбрѣжнитъ води при Папазъ Чифликъ и Родосто, съ което изненадаха врага и принудиха турския флотъ да се отдалечи отъ брѣга и се откаже отъ извършването на десантъ, който би застрашилъ действащата при Чаталджа наша армия.

— На 2/15 ноември 1885 год. при обявяване войната между България и Сърбия, нашата Дунавска флотилия получава заповѣдъ да почне пренасянето на войскитъ отъ североизточна България презъ Русе за Ломъ и Видинъ.

Благодарение на това съдействие отъ дунавската флотилия, е спасена Видинската крепостъ отъ неприятелско нашествие.

При започването на тази операция дунавската флотилия се състояла отъ 4 транспортни кораба, два торпедоносца, 7 парни катера, 8 шлепа, 20 понтонни и 15 гребни лодки. Тогавашнитъ ѝ ръководители морски офицери и подофицери — руси, били повикани обратно въ Русия и замѣнени съ български стро-еви офицери и моряци.

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитъ постжпили дарения:

1. Отъ Морското училище гр. Созополъ, сумата 1230 лв.
2. Д-во „Техникъ“ София, сумата 292 лв.
3. Стражата на V полицейски участъкъ — Варна, сумата 80 лв.
4. Стойко Димитровъ отъ с. Вѣнчанъ, сумата 15 лв.
5. Иванъ В. Сергиевъ учителъ гр. Златица, сумата 55 лв.
6. Симеонъ Кировъ отъ с. Веселинъ Варненско, сумата 25 лв.
7. Христо Константиновъ отъ гр. Варна, сумата 20 лв.
8. Петъръ Спасовъ отъ гр. Варна, сумата 20 лв.
9. Гено Ив. Геновъ отъ с. Галата, сумата 20 лв.
10. Костадинъ Ст. Мариновъ отъ гр. Варна, сумата 20 лв.
11. Ганчо Николовъ Маджаровъ отъ Варна, сумата 20 лв.
12. Василь Симеоновъ Николовъ отъ Варна, сумата 20 лв.
13. Любомиръ Л. Длъгнековъ у-къ VII кл. гр. Шуменъ, сумата 20 лв.
14. Стефанъ Берберовъ отъ София сумата 20 лв.
15. Вълчо Вълевъ отъ Ст. Загора сумата 20 лв.

(Следва)

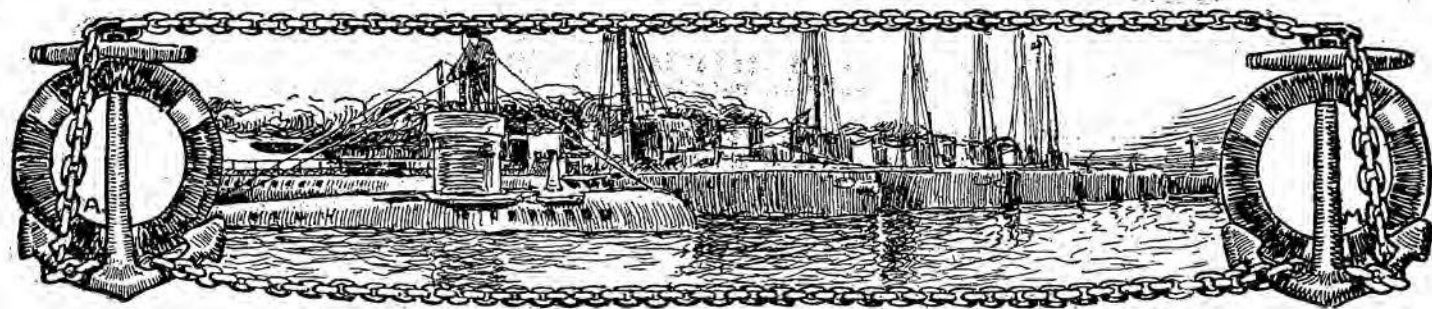
— Известява се на заинтересованитъ, че всички излѣзли до сега броеве на „Морски Прегледъ“ сж изчерпани. Редакцията съжалява, че не може да удовлетвори молбитъ имъ.

— Въ отговоръ на многобройнитъ запитвания, кжде да се изпращатъ волнитъ дарения за вестника и за улеснение на нашитъ четци отъ Варна, съобщаваме, че сумитъ за двуседмичника могатъ да се предаватъ и въ печатницата на Морската Полицейска Служба, находяща се на пазаря и въ съседство на пожарната команда и срещу фабрика „Вулканъ“ — учебната работилница.

— Известяватъ се сътрудницитъ да съобщаватъ автора и източника на преводнитъ статии. Безъ тия данни статиитъ се считатъ нередовни и нѣма да бждатъ помѣствани въ вестника.

— Умоляватъ се абонатитъ, при промѣна адреситъ имъ, да известяватъ своевременно редакцията ни, като едновременно съобщатъ и абонаментния си номеръ.

— Редакцията препоръчва сътрудничество и съ снимки. Ония сътрудници които иматъ такива, свързани съ живота и историята на флота или съ морето, се умоляватъ да ги представятъ.

П Р И М О Р Ц И

По случай петдесет годишнината отъ формирането на бившия на Н. Ц. В.
О Бозе покойната Княгиня Мария Луиза, 8-и пехотенъ приморски полкъ.

На 15 ноември се извърши тържественото освещаване паметника — порталъ, съграденъ за увѣковѣчаване паметъта на падналитѣ въ бранъ на Родината приморци.

Върху мраморнитѣ плочи на тоя величественъ паметникъ сж издълбани съ златни букви имената на храбритѣ и самоотвержени приморци, които застанали на родния морски брѣгъ и устремили взоръ къмъ необятната морска ширъ, ка-лиха своя мощенъ духъ и получи-ха висшитѣ войнски добродѣтели, въ името на които героиски се биха и сложиха кости по бойнитѣ поля на Тракия, Македония и китна Добруджа.

Съ кръвта си тия до-блестни и достойни си-нове на Отечеството

отбелязаха величавата епопея на храбрата и победоносна българска войска.

Безчетни сж подвижитѣ и безкрайна е сла-вата на приморци, кои-то въ борбата съ вра-

Н. Ц. В. О Бозе покойната Княгиня Мария Луиза, шефъ на 8-и пехотенъ приморски полкъ.

га, налитаха устремно като вихренна морска буря и подобно на страховити, кипящи талази заливаха неприятелскитѣ редове.

Въ дена на петдесетъ

годишнината отъ формирането на славния приморски полкъ и откриване портала — сим-воличенъ изразъ на дълбока признател-ностъ отъ българското племе къмъ хилядитѣ храбърци, които достойно изпълни-ха своя дългъ и сложиха живота си предъ олтаря на Родината, тѣхнитѣ възмъжали синове върнитѣ имъ бой-ни другари и мно-гобройниятъ на-родъ се поклониха почтително предъ великата саможе-ртва на скжпитѣ покойници, чийто вѣчна слава ще пребъде въ вѣ-коветѣ.

Великъ е подви-гътъ и вѣчна е сла-вата на героитѣ при-морци, които съ кръв-та си написаха най-свѣтлитѣ страници въ историята на малкия, но храбъръ български народъ.

Ем. Мутафовъ.

ЗАВЕТЪ

(По случай освещаването на портала-паметникъ издигнатъ въ честь на падналитъ за Родината приморци).

Тозъ паметникъ на вѣчна слава
събра несмѣтния ни брой.
Предъ насъ Приморецътъ застава
съ буенъ пламъ на гордъ герой.

Некъ Лозенградъ го вдъхновява,
и Хума праща му приветъ,
Чаталджа съ великанъ сравнява,
а Добричъ спомня святъ заветъ!

Тракийскитъ полета помнятъ
развихренния нашъ полетъ,
и днеска още тъ изтрѣпватъ,
щомъ спомнятъ зова ни „Напредъ!“

И въ Добруджа духътъ витае
на падналъ въ бой геройски братъ,
но съ мжка слуша, катъ роптае
притиснатъ силенъ братски вратъ.

А тамъ где Вардаръ съ кръвъ се лѣе,
пестници свилъ е духъ съсъ ядъ
и гледа Охридъ какъ се грѣе
въ огньоветъ на страшенъ адъ.

Помни, приморецо, завета
на падналия въ бой герой,
и въ борбата съ мечъ подета
повличай врагъ като порой!

На жертвеника предъ олтаря
сложи ти воля и животъ
и съ устремъ смѣлъ напредъ, въ превара,
за благо на цѣль народъ!

ПОРТАЛЪТЪ НА ПРИМОРЦИ

Това е единъ величественъ паметникъ, едно крупно дѣло на синовна признателностъ къмъ скъпите покойници — приморци, споменътъ за които вѣчно ще живѣе въ нашите сърдца.

Това рѣдко по своето значение и замисълъ творение е изразъ на легендарния подвигъ и героизма, проявени отъ приморци при изпълнение отечествената дългъ презъ войните за обединение на българското племе.

Порталътъ има внушителенъ видъ, и съ приказния си силуетъ напомня древните български крепости.

Предъ погледа на посетителя застава смирено като предъ светиия, порталътъ се възправя гордо и величествено съ своите изразителни статуи, историческите си надписи и различните военни емблеми, които сж въплотение на свѣтлото чувство и трезвата мисълъ у българина къмъ свобода и независимостъ.

дългъ щикъ. Въ погледа и на двамата се чете смѣлостъ и безстрашие. Отъ цѣлата имъ фигура лѣха мъжество и енергия. Тѣ напълно сполучливо даватъ образа на примореца, съ неговия крилатъ духъ.

Между двете статуи, надъ централния входъ, бие на очи следниятъ надписъ: „Вѣчна слава на падналите въ бранъ за Родината!“, написанъ четливо съ едри изпъкнали металически букви. Високо надъ тоя надписъ е вензелътъ на приморци, съ преплетени инициали „М. Л.“ и царската корона, излеті отъ бронзъ. Въ лѣво подъ надписа сж означени годините 1912/13, а въ дѣсно 1915/18. Въ страни на колоните, точно надъ главите на статуите е изваянъ отъ камъкъ държавниятъ гербъ, съ лѣвоветъ, знамената и короната. Непосредствено до страничните входи отъ двете страни на портала, сж поставени симетрично по 15 голѣми и

редъ, както се ниятъ подвизите и победите на приморци, достойно заслужили най-високото отличие. Чрезъ специални карти издѣлбани на отвѣдната страна на портала е даденъ още по нагледно победния пътъ на приморци въ всичките войни.

Освенъ това, на мраморни плочи има процитирани стихове отъ Пенчо Славейковъ и Иванъ Вазовъ съ подходящо за целта съдържание, а така сжщо и отъ Емануилъ Мутафовъ, посвѣтени на приморци, заедно съ надписите: — Приморецо, гордей се, че си синъ на героиченъ народъ!“, „Нѣма по-красива смъртъ отъ тази, за благо на Родината!“ и „Помни героизма и завета на падналите по бойните полета Приморци“

Почитътъ къмъ паметта на падналите въ бранъ за Родината е залогъ за бждещето на единъ народъ.

„Българию,
за тебе тѣ умирѣха!“

„Тозъ, който падне
въ бой за свобода —
Той не умира!“...

Въ прекрасното съчетание на формите и своеобразния стилъ на паметника сж включени символичните изрази на бойна слава написани съ огънь и мечъ по бойните поля. Тоя порталъ представлява истинско съкровище отъ идеи, които изпълняватъ душата съ величие и копнежъ.

Отвън порталътъ наподобява стариненъ замъкъ, въ който се влиза презъ голѣми врата. Има три входа — единъ централенъ и два странични, съ сводове въ форма на остъръ жгълъ. Надъ тѣхъ се издигатъ две високи четвъртити колони, като две бойни кули, отъ кждето се развѣва победоносното българско знаме. Въ лѣво между централния входъ и единия отъ страничните входи се издига статуята на примореца, съ пушка въ ръка, а въ дѣсно — тая на опълченеца отъ Шипка. Той е обутъ съ царвули и има калпакъ на главата, на който ясно личи българскиятъ лѣвъ. Пушката му е стара, трилинейка отъ онова време, съ

по 6 малки мраморни плочи. На всѣка голѣма сж вдѣлбани съ златни букви по 92, а на всѣка малка — по 46 имена на загиналите въ разни боеве приморци. Това е единъ поменникъ съ повече отъ 3,000 скъпи покойници, които ще напомнятъ за вѣчни времена на идващите поколения тѣхната беззаветна самоотверженостъ.

На едната страна, отгоре имената, се чете надписъ: — „Българию, за тебе те умирѣха!“, а на другата — „Тозъ, който падне въ бой за свобода—Той не умира!“...

Не липсва и орденътъ за храбростъ, изваянъ отъ бронзъ на видими мѣста върху портала, както и всички населени мѣста и стратегически пунктове, съ датите на водените боеве отъ приморци записани по продължение на масивната казарменна ограда, която се слива съ паметника и заедно съ него образуватъ едно хармонично цѣло. Тѣ вървятъ въ сжщия хронологически

Ако нѣмаше герои да се жертвуватъ за родната земя, отдавна много народи биха загинали. Защото, както слънцето дава съ своите лъчи животъ на свѣта, така любовта къмъ Родината, дава животъ на всѣки народъ.

Който не се жертвува за родната си земя, той не е готовъ да се жертвува за нищо—дори за себе си. И който падне въ бранъ за своя народъ, той не умира никога. Неговото име става символъ, неговия духъ знаме, неговия подвигъ е заветъ.

Приморци паднаха съ усмивка на уста въ бранъ за родния край. Тѣ дадоха живота си за Царъ и Родина и тѣхния подвигъ нѣма да се заличи никога отъ българската душа. Този подвигъ, тази велика саможертва ще се предава отъ поколение на поколение и ще живѣе до тогава, до когато е живо българското слово.

Порталътъ е изработенъ отъ нашите съграждани скулптора К. Шиваровъ и архитектъ Ж. Богдановъ.

ВЕНЦ-МОСКА ИСТОРИЯ

Действията на „Емденъ“ въ Индийския океанъ.

Нѣмските леки кръстосвачи и др. бойни кораби, които въ дена на обявяване Свѣтовната война се намираха въ околосвѣтско плаване или пребиваваха въ водитѣ на нѣмските колонии, лишени отъ възможността да се завърнатъ въ Отечеството, бѣха обречени на самостоятелни действия и водене търговска война по далечните морета и океани.

Кръстосвачната ескадра на адмиралъ графъ фонъ Шпее, следъ блѣскавата побѣда при Коронелъ, се опита да се добере до отечественитѣ води, обаче бѣше сразена и унищожена при Фалкландъ.

Кръстосвачътъ „Карлсруе“ действуваше и загина при брѣговетѣ на Сѣвѣна Америка, „Кьонигсбергъ“ бѣ потопенъ въ Источна Африка, а „Емденъ“ намѣри своето лобно мѣсто при Кокосовитѣ острови въ Индийския океанъ.

Отъ всички нѣмски кораби, действащи въ открититѣ морета, подвизитѣ на „Емденъ“ сѣ най-результатни, интересни и обвити въ булото на легендарнитѣ и приказни морски пирати.

„Емденъ“, наричанъ поради спретнатия си видъ и чисто бѣла окраска „Лебедътъ на далечния изтокъ“, въ дена на обявяване мобилизацията, 2 августъ 1914 год., се намиралъ въ плаване върѣдъ Жѣлтото море.

Въ първия денъ отъ войната, намиращъ се на пътъ за германската колония Цингтао въ Источна Азия, „Емденъ“ пленилъ новия руски пѣтичически корабъ „Рязанъ“, който билъ отведенъ въ Цингтао, съоръженъ, стѣкменъ и превърнатъ въ спомагателния корабъ „Корморанъ“.

На 13 августъ 1914 год. „Емденъ“ получилъ задача, да се отправи за самостоятелни действия въ Индийския океанъ, гдето да унищожава срещнатитѣ неприятелски търговски кораби и прекъсне подвоза на хранителни припаси и сурови материали отъ Австралия и Индия за Адена и Англия.

За да се промъкне незабелязано до мѣстото за водене на кръстосвачната война, нѣмскиятъ кръстосвачъ си послужилъ съ хитростъ, като поставилъ четвърта искусствена димна трѣба, съ която подобявалъ напълно на английския лекъ кръстосвачъ „Ярмутъ“.

Придружаванъ отъ вжглищия корабъ „Маркомания“, „Емденъ“ достигналъ зоната на своитѣ действия и на 10 септември презъ нощта заловилъ грѣцкия корабъ „Понтопоро-“

росъ“, натоваренъ съ бенгалски каменни вжглища.

Кръстосвайки непрекъснато по пѣтищата на търговскитѣ кораби въ Индийския океанъ, „Емденъ“ въ кѣсо време срещналъ и потопилъ множество английски кораби.

Неочаквайки да срещнатъ въ сърдцето на Индийски океанъ неприятелски кръстосвачъ, английскитѣ кораби спокойно плавали и коректно поздравлявали съ спущане на корабното знаме. Чрезъ установенитѣ международни сигнали, а по нѣкога и съ топовень изстрелъ „Емденъ“ спиралъ срещнатитѣ кораби, на които изпращалъ лодка съ отдѣление моряци при офицеръ, за провѣрка книгата.

Корабитѣ съ неутраленъ товаръ се освобождавали, а всички други били моментално потопявани.

Последното се извършвало съ подвижни патрони, поставяни въ дѣното на кораба, за да отворятъ пробойни при взрива, или чрезъ артилерийски изстрели. Отъ направенитѣ отъ взривоветѣ въ корабнитѣ стени отвори водата нахлувала въ вътрешноститѣ, изпълвала всички отдѣления и корабътъ потъвалъ.

Всички хора отъ заловенитѣ и потопени кораби се пренасяли на специаленъ корабъ, нареченъ „странноприеменъ домъ“. За такъвъ въ първо време послужилъ „Понтопорокъ“, а въ послѣдствие „Кабинга“ и др. Странноприемниятъ домъ следвалъ задъ „Емденъ“ до тогазъ, до като ималъ още мѣсто да приюти обслугата на заловенитѣ кораби. Следъ това той се освобождавалъ и препълненъ отъ хора се изпращалъ въ най-близкото неутрално пристанище.

Заедно съ „Маркомания“, „Понтопорокъ“ и „Странноприеменъ домъ“, „Емденъ“ съставлявалъ малка ескадра, която се движела безнаказано по водитѣ на Индийския океанъ.

Въ гечение на три месеци, денемъ и нощемъ, при хубаво и гладко море, при дъждъ, вѣтъръ, силно вълнение и страховити океански бури, малката ескадра кръстосвала непрекъснато и безъ почивка по безкрайния океанъ и била страшилище за неприятелскитѣ търговски кораби.

Корабоплаването въ Индийския океанъ било преустановено.

Въ гонидбата на „Емденъ“ се впуснали 16 неприятелски кораба: английски, французски, руски и японски кръстосвачи, които шарили непрестанно водитѣ на Индийския океанъ, обаче не могли да срещнатъ

и унищожатъ „Емденъ“, който получилъ името „Летящиятъ холандецъ“.

Вжглища, хранителни продукти и други необходими материали „Емденъ“ набавялъ въ изобилие отъ заловенитѣ кораби.

Въ своята дейность нѣмскиятъ кръстосвачъ успѣлъ да нанесе значителни щети на английското корабоплаване и стопанство.

„Емденъ“ се впусчалъ въ смѣли набѣги къмъ брѣговетѣ на Индия и английскитѣ бази. Така напр. той бомбардиралъ пристанището Мадрасъ и разрушилъ множество нефтени резервуари; промъкналъ се въ базата Пенангъ и потопилъ чрезъ торпеденъ изстрелъ стоящия въ пристанището руски кръстосвачъ „Жемчугъ“, а при входа на базата, чрезъ артилерийска стрѣлба, — французския изтрѣбителъ „Муске“.

При разрушаването обаче на радиостанцията на Кокосовитѣ острови и прекъсване подводния кабелъ до Австралия, „Емденъ“ билъ изненаданъ отъ минаващия въ близость на острова австралийски кръстосвачъ „Сидней“.

По една случайность, въ момента на разрушение радиостанцията, недалечъ отъ острова минавалъ керванъ отъ търговски кораби охранявани отъ „Сидней“ и японски кръстосвачи.

Преди да бѣде окончателно разрушена, радиостанцията успѣла да предаде, че е нападната отъ нѣмски кръстосвачъ. На повика за помощъ се притекълъ „Сидней“ и завързалъ бой съ „Емденъ“. Превисаващъ нѣмски кръстосвачъ по голѣмина, скоростъ и артилерийско въоръжение „Сидней“ успѣлъ да го срази. „Емденъ“ искочилъ на кораловъ рифъ и билъ потопенъ на 9 ноември 1914 година.

Така завършилъ своето съществуване „Лебедътъ на далечния изтокъ“, малкиятъ и легендаренъ нѣмски кръстосвачъ, който дълго време е билъ страшилище за търговскитѣ кораби въ Индийски океанъ.

Емденъ потопилъ 16 кораби съ общо водоизмѣстване 70,825 бр. рег. тона на стойность 142,296,000 лева. Четири кораба съ общо водоизмѣстване 18,244 тона били освободени като „странноприемни домове“ и носели неутраленъ товаръ; 2 се използвали за вжглищни кораби, а „Рязанъ“ за спомагателенъ кръстосвачъ.

К. Кундзуклиевъ

Изъ действията на австро-унгарския дунавски флотъ по нашето крайбрѣжие презъ 1914-1918 год.

Ромжнскиятъ дунавски флотъ, презъ войната 1915-18 год., въпрѣки че разполагаше съ достатъчно бойни единици, съ които можеше, ако не да съперничи на австроунгарския дунавски флотъ, поне да подържа отбраната на своето крайбрѣжие, бѣше се отказалъ отъ всѣкакви активни действия.

Подготвениятъ отъ главното ромжнско командване и умѣло извършенъ десантъ при Рахово не успѣ именно за това, защото при изпълнението му не можаха да взематъ участие бойнитѣ кораби, които да охраняватъ моста и подържатъ стоваренитѣ на нашия брѣгъ войски.

Ромжнскиятъ флотъ, постави всички възможни препятствия по рѣката, за да попрѣчи на австрийскитѣ кораби да се приближатъ и разрушатъ моста. При това задрѣстване на рѣката съ мини и прегради, обаче, не е помислено да се остави пътъ за собственитѣ рѣчни сили, които да бждатъ използвани и укажатъ съпротивление на австроунгарския флотъ съ което да продължатъ съпротивата на десантния отрядъ до здравето засѣдане на войскитѣ на нашия брѣгъ.

Така, следъ ликвидиране съ Раховския десантъ, Дунавътъ по течението си отъ Рахово нагоре, остана съвсемъ свободенъ за действията на австроунгарския флотъ и всички намиращи се по ромжнскитѣ пристанища

ценни военни материали (въ шлепове), станаха лесно плячка за съюзниците.

Отъ това бездействие на ромжнскитѣ рѣчни сили се възползва австроунгарското командване, което следъ ликвидиране съ ромжнския десантъ при Рахово, къмъ 4 октомври 1916 год., възложи на частъ отъ своитѣ кораби, намиращи се въ маневренната база при островъ Лелекъ, (на 8 километра срещу течението отъ Русе), да пленятъ намиращитѣ се въ Гюргево шлепове, напълнени предимно съ нефтъ и въглища, и да ги завлѣкатъ въ маневренната база при острова.

Като влекачи сж били използвани: въоръжениятъ корабъ „Баталонъ“ и парнитѣ лодки „Байа“ и „Башка“ и приютилиятъ се при островъ Лелекъ малѣкъ параходъ „Херманъ“, изоставенъ отъ своята обслуга. „Херманъ“ е билъ екипиранъ отъ доброволци изъ мониторитѣ и билъ подтегнатъ за действие.

Възложената задача е била изпълнена на 4 срещу 5 октомври 1916 год. Подъ закрилата на мониторитѣ: „Темешъ“, „Енсъ“ и „Лейта“, патрулнитѣ лодки „Виза“, „Кампо“ и парахода „Баталонъ“ сж измъкнали отъ пристанището Гюргево нѣколко пълни шлепа отъ стоящитѣ тамъ въ голѣмо количество такива. Тия шлепове сж били предадени на

парахода „Херманъ“ и парнитѣ лодки „Байа“ и „Башка“, които сж ги отвлекли въ канала при о-въ Лелекъ.

Този нощенъ набѣгъ е билъ голѣма изненада за ромжнцитѣ, които твърде късно сж узнали за отвлѣченитѣ вече шлепове. Едва следъ това тѣ сж започнали да стрелятъ съ скрититѣ картечници и по късно съ 8 орджия поставени на брѣга.

Противъ ромжнската артилерия се обадили брѣговитѣ орджия отъ Русе, а по късно, когато шлеповетѣ сж били на сигурно мѣсто въ канала при о-въ Лелекъ, мониторитѣ сж взели сжщо така участие въ борбата съ брѣговата артилерия на противника.

Конвойтъ е трѣбвало да премине съ своя транспортъ отъ леснозапалителния товаръ, презъ огъня на ромжнскитѣ батареи и гранични постове. Плячката се е състояла отъ лекъ бензинъ, петролъ и коксъ, на стойностъ нѣколко милиона лева.

За охраняване на плячката до завлѣчане на шлеповетѣ въ главната база Бѣлене, сж били извикани нѣколко германски мониторни лодки, които съ обявяване на войната сж били скрити въ устието на р. Ломъ.

Така, благодарение на лошото наблюдение отъ ромжнска страна сж били отвлѣчени отъ пристанището имъ нѣколко шлепа, пълни съ цененъ товаръ, безъ да се даде нѣкаква жертва. П. Недѣлчевъ.

Достойно изпълненъ моряшки дѣлъгъ.

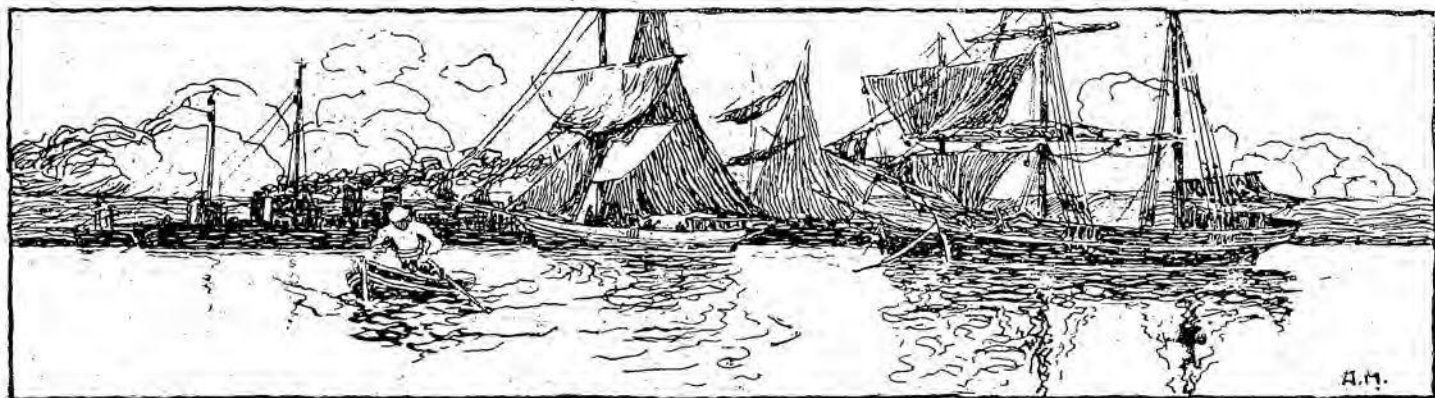
Английскиятъ търговски параходъ „Кланъ Макъ Тавишъ“, въоръженъ съ едно 15 см. орджие, влѣзалъ въ бой съ германския спомагателенъ кръстосвачъ „Мьове“, въоръженъ съ шесть 18 см. орджия, едно 13 см. орджие и две торпедни трѣби. Английскиятъ параходъ се сражавалъ съ голѣма яростъ, даже и тогава, когато германскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ се приближилъ много близо до него и когато отъ многочислената му обслуга били убити

17 души и ранени 5. Германскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ ималъ само 4 души убити и 2 ранени. Най-после английскиятъ параходъ билъ потопенъ. Въ времето, когато потъвалъ параходътъ, билъ взетъ въ пленъ командирътъ му капитанъ Оливеръ. Последниятъ билъ запитанъ отъ кра на германския спомагателенъ кръстосвачъ: — „Защо стреляхте?“

Капитанъ Оливеръ отговорилъ: „Азъ искахъ да пжтувамъ за мѣстото на моето предназначение и стре-

ляхъ за да защита кораба си. Мое-то правителство ми е дало оржие и азъ го използвахъ. То не е само за украшение“.

Когато капитанъ Оливеръ се освободилъ отъ германския пленъ, той получилъ поздравителна телеграма отъ главнокомандующия на голѣмия английски флотъ съ следното съдържание: — „Великолепниятъ бой на парахода „Кланъ Макъ Тавишъ“ се посрещна въ голѣмия флотъ съ възхищение“.

ГОСТУВАНЕТО НА „ЕМДЕНЪ“.

Отъ 28 октомври до 1 ноември включително въ Варна гостува нѣмскиятъ кръстосвачъ „Емденъ“.

адютанта си, се отправи за двореца, където се разписа, следъ което направи последователно посе-

щения: на Митрополитъ Симеонъ, Началника на Гарнизона генералъ Поповъ, Началника на М. и Р. П. Служба и М. у-ща капитанъ І р. Сава Ивановъ, областния Директоръ г-нъ Б. Казаналиевъ и зам. кмета на града.

Въ 15 часа официалнитѣ лица върнаха посещениято на коменданта на кръстосвача. Последователно „Емденъ“ бѣ посетенъ отъ Началника на Гарнизона, Началника на Морска и Рѣчна Полицейска Служба и Мор. у-ща, Областния директоръ, зам. кмета на града.

При влизането, а сжщо и при напушането на кръстосвача отъ г-нъ генералъ Поповъ се отдадоха почести отъ едно отдѣление моряци, като на стожерния върхъ се издигна българското знаме и се дадоха 15 топовни гърмежи.

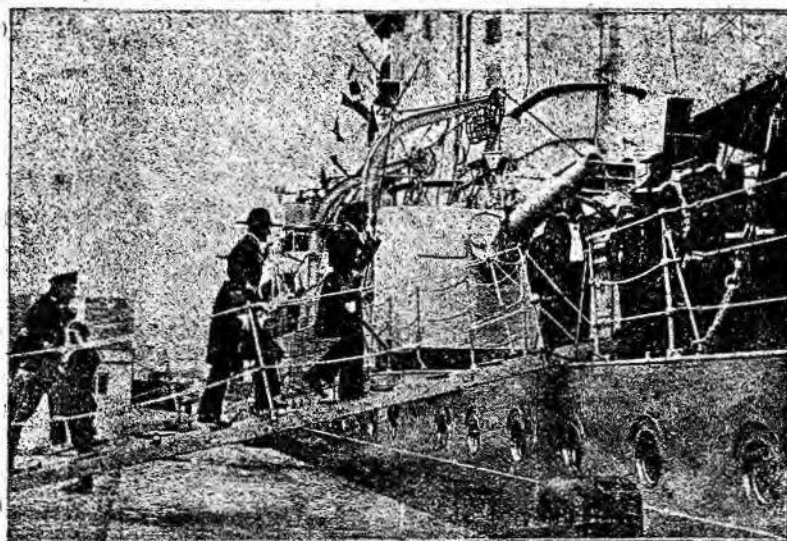
Съ сжщитѣ почести се посрещна и изпрати Началника на Морската и Рѣчна Полиц. Служба и Морскитѣ у-ща г-нъ Капитанъ І р. Сава Ивановъ.

Привечеръ улицитѣ на града се оживиха съ пустнатитѣ въ отпускъ свободни стражи моряци отъ „Емденъ“.

Въ 20½ часа въ военния клубъ, отъ страна на офицеритѣ отъ гарнизона бѣ устроена вечеря въ честъ на командния съставъ на кръстосвача.

На вечерята се размѣниха взаимни, сърдечни и съдържателни приветствия, при които се пиха наздравии за Негово Величество Царя, Негово Превъзходителство водача Хитлеръ и двата народа.

Офицеритѣ отъ кръстосвача останаха особено доволни и приятно изненадани отъ дветѣ голѣми картини, изображаващи: едната — първия кръстосвачъ „Емденъ“ забуленъ въ черенъ димъ, порещъ развълнуванитѣ и разпѣнени води на Индийския океанъ, а другата — вѣтрохода „Айша“ надулъ платната при полжтенъ вѣтъръ, подобно крилетѣ на бѣла птица, да се носи по необятната морска ширъ.

Н. В. Царъ при влизане въ кръстосвача „Емденъ“.

Още отъ ранни зори, на 28 октомври, на хоризонта се очерта мощната фигура на германския кръстосвачъ, който се насочи къмъ дворецъ Евксиноградъ.

Къмъ 9 часа кръстосвачътъ навлѣзе въ водитѣ на Варненския заливъ и минавайки покрай двореца, даде 21 топовни гърмежи, съ които приветства Върховния Вождъ, Негово Величество Царя, чийто щандартъ гордо се развѣваше надъ дворцовата кула.

Съ даването на нови 21 топовни изстрели бидоха поздравени българската държава и народъ. Въ отговоръ на това, нашитѣ брѣгови батареи отговриха сжщо съ двадесетъ и единъ изстрела.

Къмъ 10 часа, гордо и величественно, подъ звуцитѣ на корабната музика, „Емденъ“ влѣзе въ пристанището и се завърза за кея.

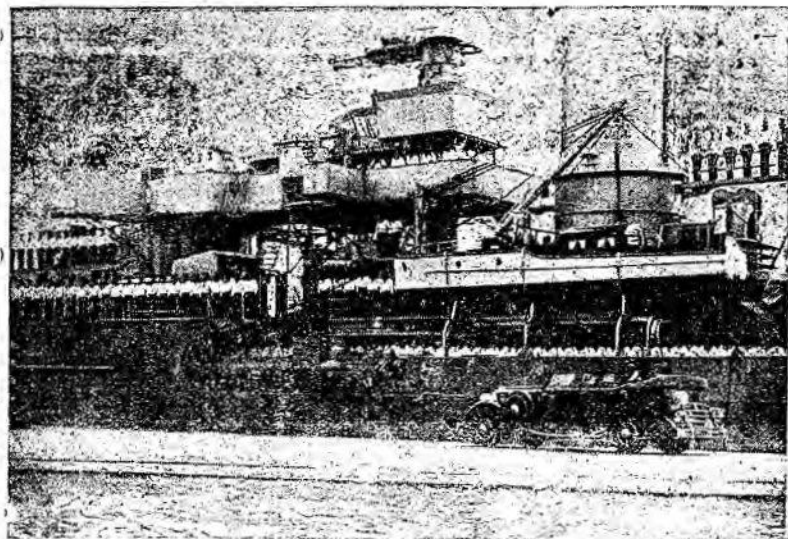
Вълноломътъ и районътъ на пристанището бѣха почернѣли отъ масово стеклия се народъ, дошелъ да посрещне и види модерния нѣмски кръстосвачъ.

Застаналитѣ въ стройни редици върху горната палуба моряци и кадети въ бѣло облѣкло, чистиятъ, спретнатъ видъ на кораба и издиганиятъ се високъ преденъ стожеръ съ бронирана артилерийска и наблюдателна кула, наистина направиха силно впечатление на струпалия се предъ кръстосвача народъ.

Съгласно възприетитѣ общи постановления на международното морско право, веднага следъ заставането на кея, кръстосвачътъ бѣ посетенъ отъ германския консулъ — баронъ фонъ Унгелтеръ и представители на германската колония въ Варна, а командирътъ на „Емденъ“, капитанъ І р. Лооманъ, придруженъ отъ аташирания къмъ него морски офицеръ лейтенантъ Г. Пецовъ и

Комендантъ на „Емденъ“ к-нъ І р. Лооманъ

Н. В. Царъ при напушане на кръстосвача „Емденъ“.

На втория денъ отъ гостуването се положи вѣнци предъ паметника на падналитѣ за Родината, издигнатъ въ морската градина и върху братската могила на загиналитѣ съ подводникъ „У 45“ германски моряци. Полагането на вѣнци се извърши съ особена тържественостъ: Въ 10 часа при стечението на множество народъ, предъ паметника въ морската градина бѣ строена една почетна рота отъ 8-а пех. дружина заедно съ всички свободни отъ нарядъ офицери.

Къ 10 и половина часа пристигна почетна рота моряци отъ „Емденъ“ съ музиката си. Дветѣ роти си отдадоха взаимно поздравъ съ взимане за почитъ.

Подъ звучитѣ на „Колъ Славенъ“ изсвиренъ отъ музиката на 8-а пех. дружина, командирътъ на „Емденъ“ — капитанъ I р. Лооманъ се отправи къмъ паметника и следъ кратко, вдъхновено слово положи вѣнецъ отъ цвѣтя.

Отъ тукъ ротитѣ и официалнитѣ лица се отправиха за нѣмскитѣ гробища, гдето бѣ строена почетна рота български моряци.

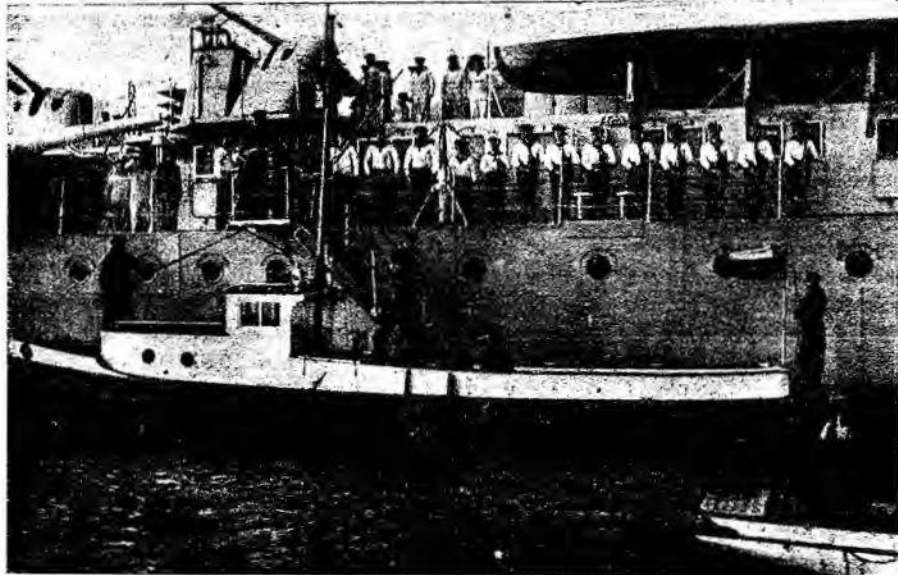
Следъ взаимното отдаване на почитъ, командирътъ на „Емденъ“ отъ името на германския народъ и чиноветѣ на нѣмския боенъ флотъ положи вѣнецъ върху братската могила на загиналитѣ край нашитѣ брѣгове германски моряци. Отъ името на българската армия и българскитѣ моряци положи вѣнци капитанъ I р. Сава Ивановъ и подполк. Първановъ.

Полагане вѣнецъ предъ паметника въ морската градина отъ командира на „Емденъ“

Полагане вѣнецъ отъ командира на „Емденъ“ върху братската могила на моряцитѣ.

Заминаването на началника на Морска и Рѣчна Полиция и Морски Училища Капитанъ I р. Сава Ивановъ следъ посещения на „Емденъ“.

Следъ приключване тържественното полагане на вѣнци, германската и българскитѣ почетни роти начело съ музикитѣ образуваха шествие, което мина презъ

улицитѣ на града и завърши на пристанището предъ кръстосвача „Емденъ“.

На 30 октомври „Емденъ“ има празниченъ видъ. Корабътъ е украсенъ съ множество знамена и по палубата му се вижда необикновено раздвижване. Къмъ 10 $\frac{1}{2}$ часа въ района на пристанището навлѣзе царския автомобилъ съ Н. В. Царя, придруженъ отъ флигелъ адютанта кап. I р. Вариклечковъ и полковникъ Жечевъ съ следващия втори автомобилъ Н. В. се придружаваше отъ н-ка на Варн. гарнизонъ генералъ Г. Поповъ и н-ка на Мор. и Рѣчна Полиц. Служба и Мор. у-ща кап. I р. Сава Ивановъ. Отъ кръстосвача и отъ нашитѣ торпедоносци се дадоха 21 топовни поздравъ. Съ влизането на Н. Величество на кораба, на предния стожеренъ върхъ се издигна царскитѣ щандартъ, а музиката на „Емденъ“ изсвири „Шуми Марица“ и химна на Царя.

Негово Величество поздрави строенитѣ моряци и кадети, като се ржкува съ офицеритѣ и до 12 ч. и 15 м. разгледа кораба.

Следъ сбогуването и напушането на кръстосвача бѣха дадени отново 21 топовни гърмежи. Върху нестихващото „ура“ отъ страна на моряцитѣ отъ „Емденъ“ и на многобройната публика, Н. В. Царятъ съ автомобиля си излѣзе изъ пристанището.

На 1 ноември при извършването на богослужбата предъ катедралната църква, по случай Тезоименния денъ на Н. В. Царица Йоана взеха участие офицеритѣ отъ „Емденъ“ и една рота моряци. Въ 12 ч. се дадоха салюти отъ „Емденъ“ и торпедоносцитѣ, Въ сщия денъ 21 часа „Емденъ“ напусти нашитѣ води и се отправи за Цариградъ, оставяйки неизлѣчими спомени въ срѣдъ гражданството, което го посети.

МОРСКИ ВЕСТИ

БЪРЗИНАТА НА КОРАБИТЪ.

Докато въ недалечно минало класическата борба на море се водеше между бронята и артилерията, днес вече се явява и мощната намѣса на други единъ неотстъпващ по важност на другитѣ два елемента факторъ — „скоростта“.

Естеството на морската война е такова, че корабитѣ се намиратъ въ бой въ сравнително твърде краткотрайни моменти. Въ тия именно моменти, противникитѣ ще трѣбва да се приближатъ, да си нанесатъ удари и да се оттеглятъ. Приближаването и оттеглянето, най-безболезнено е въ ржцетѣ на оня отъ противникитѣ, който въ случая е господарь на елемента „по-голяма скорост“.

Нѣкои отъ по-малкитѣ по тонажъ кораби, като торпедоносци, изтрѣбители, торпедни лодки и пр. можемъ справедливо да кажемъ, че иматъ като главно оръжие — скоростта. Ето защо морскитѣ държави се надпреварватъ въ добиване надмощие въ тоя новъ факторъ за борба.

По голѣмата скоростъ се явява все повече и повече и като необходимостъ за търговскитѣ кораби. Специално за пѣтническитѣ, скоростта съкратява времето на пътуването, което е отъ значение, особено за пѣтниците, които не издържатъ на море. На товарнитѣ кораби, по голѣмата скоростъ дава възможностъ да се пренесатъ бързо развалящитѣ се сезонни съестни продукти и да ги доставятъ на време на пазаря, поради което, тѣ получаватъ по-висока цена.

Но и постигането на по-големитѣ скорости безъ вреда за останалитѣ бойни и морски качества на корабитѣ не е така лесно, както на първи погледъ може да се мисли.

Така сѣщо и теоретическитѣ изчисления за скороститѣ не отговарятъ на полученитѣ при движението, напримѣръ английскитѣ корабъ „Кралица Мери“ трѣбваше да даде скоростъ 32 мили (1 миля = 1853 м. значи 59'296 клм.), а е постигната на пѣтъ скоростъ 28'6 мили (53 клм.). Сѣщото е и съ френскитѣ пѣтнически океански корабъ „Нормандия“ — теоретическа скоростъ 60 клм., а при движение около 53 клм.

При нѣкои видове военни кораби скоростта е най-важниятъ тактически елементъ, затова и въ последно

време всички държави се стремятъ да дадатъ на своитѣ кръстосвачи най-голяма скоростъ. Нѣкои италиански флотоводачи иматъ вече скоростъ надъ 40 мили (64 клм.), а френскитѣ флотиловодачи „Le Terrible“ (2569 тона) е развилъ при изпитванията му скоростъ 45 мили (73 километра).

Не ще съмнение, че тѣзи скорости могатъ да иматъ, както пѣтническитѣ така и военни кораби въ самото начало при наличността на нови машини и отлично състояние на корпуса, но това намаление съ течение на времето не ще надмине съ $\frac{1}{10}$ отъ първоначалната скоростъ.

НОВИТЪ ОРЖДИЯ НА АНГЛИЙСКИТЪ БОЙНИ КОРАБИ.

Английскитѣ ежедневникъ „Дейли Телеграфъ“ дава следнитѣ сведения относно новитѣ орждия, които вѣроятно ще бждатъ поставени на корабитѣ, намиращи се въ постройка съгласно програмата за 1936/37 год.

Двата линейни кораба, постройката на които ще започне въ началото на 1937 година ще бждатъ въоръжени съ 356 и 384 милиметрови орждия, който калибъръ е приетъ за всичкитѣ новостроящи се английски линейни кораби. Линейнитѣ кораби „Нелсонъ“ и „Родчей“ сѣ въоръжени съ 406 милиметрови орждия. Това намаление на калибѣра на орждията за новитѣ кораби и отъ сѣщия типъ е съобразно постановленията на новия морски договоръ, съгласно който, всѣки новъ линейенъ корабъ, завършенъ въ периода 1936—1942 година не може да притежава орждия съ калибъръ по-голямъ отъ 356 милиметра.

Следната таблица отбелѣзва даннитѣ на новитѣ орждия сравнени съ сѣществуващата голѣмокалибрена корабна артилерия.

Калибъръ	Тегло на орждиято (въ тонове)	Тегло на снаряда кгр.	Тегло на заряда въ кгр.	Начална скоростъ м. с.	Жизна сила на удара м. т.
356	80	708	—	825	22087
381	97'25	871	194	817	28023
406	103'5	1116	290	983	—

ЕКОНОМИЧНОСТТА НА ЕЛЕКТРОЗАВАРКАТА ВЪ КОРАБОСТРОЕНИТО.

Този способъ въ производството, който изисква най-малкъ разходъ на материалъ, човѣшка механическа енергия, се счита за най-економиченъ.

Ако подъ тая точка зрение се сравнява съединението на отдѣлнитѣ части на кораба съ шевове отъ нитове и съ електрозаварка, то на страната на последната ще се окажатъ значителни преимущества.

Занитването изисква значителенъ разходъ на материалъ, защото при него листоветѣ или се припокриватъ или се съединяватъ съ отдѣлни ленти. По-големото количество материалъ утежнява и общото тегло на конструкцията.

Разходътъ на работната сила е право пропорционаленъ на числото на необходимитѣ въ производството работни процеси. Това число при занитването е значително по-голямо отколкото при електрозаварката. При-големото число на работнитѣ процеси, голѣми сѣ и материалнитѣ сръдства за тѣхното изпълнение. Общата сума на разходитѣ при занитването далечъ превишава сумата на разходитѣ при електрозаварката, особено при материали съ малка дебелина.

Извънъ економията, при изпълнение отдѣлнитѣ съединения съ електрозаварката се постига и значително опростение въ конструкцията на кораба. Електрозаварката допуска такива конструктивни форми, които сѣ много трудни или невъзможни за изпълнение при занитването.

Сравненията, които сѣ правени при постройката на двеста тоннитѣ кораби сѣ електрическа заварка даватъ до 42% економия въ работното време и 28'5 % въ теглото.

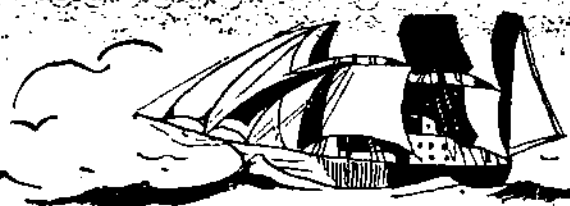
При това, не е взето подъ внимание и отслабването на материала, причинено отъ пробиване отвора за нитоветѣ. Ако и това се вземе подъ внимание и се утѣни съответно материала, то при електрозаварката би се получила и съ 33 % въ по-вече товароспособностъ.

Н.

— КРОНШАДЪ е най-големото военно пристанище на СССР въ Балтийско море и най-укрепениятъ пунктъ въ цѣлото крайбрежие.

Освенъ флотата тамъ има силна брѣгова артилерия, противовоеропланни орждия и желѣзобетонни картечни гнѣзда.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

Хелмутъ фонъ Мюке. *)

Последниятъ бой на „Емденъ“

(По случай гостуването на „Емденъ“).

Следъ действията въ Пенангъ, „Емденъ“ се отправи на югъ. Кръстосвахме известно време около протока Зундъ, безъ да срещнемъ търговски кораби. Вѣроятно, корабоплаването и тукъ бѣше спрѣно.

Командирътъ реши да разруши кабелната станция и радиостанцията на островитѣ Килингъ—Исландъ (Кокосовитѣ острови). Килингъ бѣше свързочно мѣсто на кабелното съобщение между Австралия и Англия. Предположихме, че за защита на острова англичанитѣ ще иматъ отрядъ около 100 човѣка, достатъченъ за противодействие, на вѣроятенъ десантъ отъ „Емденъ“. Въ такъвъ случай, налагаше се чрезъ артилерийски огънь да разрушимъ съоръженията върху острова. Отъ това, обаче, много малко се печелеше, а кабелътъ не можеше да бѣде напълно унищоженъ. Резернитѣ апарати, които станцията имаше, щѣха да се поставятъ на мѣстото на разрушенитѣ, нѣколко само часа следъ бомбардировката, станцията наново щѣше да почне своето действие. Ето защо, реши се да направимъ десантъ на острова.

Тѣй като се предвиждаше съпротива, десантната група трѣбваше да бѣде достатъчно силна. Състави се отрядъ отъ 50 човѣка съ 29 пушки, 24 пистолета и 4 картечници. Повеќе отъ 50 души „Емденъ“ не можеше да отдели.

Презъ нощта на 8 срещу 9 ноември 1914 год. „Емденъ“ отсѣкоше на 50 мили западно отъ островъ Килингъ. При изгрѣване на слънцето на 9 ноември сутринята „Емденъ“ спусна котва въ портъ Рефуджъ, котвеното мѣсто въ пристанището Килингъ. Готовиятъ десантенъ отрядъ зае спуснатитѣ лодки и се отправи за брѣга. Въ 6 часа и 30 м. десантътъ се извърши безъ съпротива на сушата.

Следъ 2 часа, работата бѣ благополучно привършена. Тѣмко десантътъ се тѣкмѣше да заеме лодкитѣ и се върне обратно на кораба, отъ „Емденъ“, посрѣдствомъ прожектора, се подаде сигналъ: „ускорете ра-

ботата“. Малко следъ това „Емденъ“ засвири съ парната сирена. Това означаваше опасностъ. Ние видѣхме какъ „Емденъ“ неочаквано се откоти и напусна пристанището. Върху кораба се издигнаха бойнитѣ знамена и се откри стрелба по противникъ, който отъ нашитѣ лодки не можехме да забележимъ. Неговото присѣствие доказваха високитѣ фонтани води, които падашитѣ около „Емденъ“ гранати причиняваха.

Не можейки нищо да направятъ за да помогнатъ на своя корабъ въ неравната борба, хората отъ десанта бѣха принудени, скърцайки съ жби да наблюдаватъ отъ далечъ двубоя.

Противникътъ бѣше австралийскиятъ кръстосвачъ „Сидней“, 1 и половина пѣти по-голямъ, 5 години по-младъ (по-новъ), защитенъ странично съ дебела броня, която „Емденъ“ нѣмаше, въоръженъ съ орджия, имащи калибъръ 1 и половина пѣти по-голямъ отъ орджията на „Емденъ“, и съ скоростъ превисаваща тая на нѣмския кръстосвачъ.

За изхода на боя не можеше да има съмнение: последнитѣ часове на „Емденъ“ бѣха настъпили вече.

Движейки се на успоредни курсове, на разстояние 4—5000 метра единъ отъ другъ, двата кораба здраво се сцепкаха, размѣняйки си желѣзни поздравии.

Отначало противникътъ като че ли значително пострада. Съ първия залпъ „Емденъ“ нанесе редица удари върху носовата му частъ. Противникътъ сѣщо бѣше добъръ стрелецъ. Единъ неговъ залпъ поладна върху задната частъ на „Емденъ“ и причини пожаръ. Пламъцитѣ се издигнаха на височина до 25 метра. Посрѣдъ чернитѣ облаци на пожара се забелязаха и бѣли облачета пара, което означаваше, че е повредена дѣсната, пароотводна трѣба. „Емденъ“ се отправи право срещу противника, обсипвайки го съ градушка снаряди, изстреляни отъ носовитѣ орджии. Ослабяйки се на скоростъта си, противникътъ увеличи разстоянието отъ „Емденъ“. Той се стремѣше да обстрелва отдалечъ, безъ да може нѣмския кръстосвачъ да го достигне съ гранатитѣ си (орджията на „Емденъ“ имаха

по-малка далекостъ).

Скоро „Емденъ“ получи много и тежки повреди. Пожарътъ върху корабътъ се разпалваше.

Движейки се успоредно, обстрелвайки се живо, двата кораба се отдалечиха и изчезнаха задъ хоризонта.

Боятъ бѣше започналъ къмъ 8 ч. и 30 мин. заранѣта. Презъ деня на нѣколко пѣти сражаващитѣ се кораби се показваха на хоризонта.

Хората отъ десанта на „Емденъ“ трѣскаво приготвяваха и стѣмваха за излизане на открито море, намиращия се въ пристанището английски вѣтроходъ „Айша“, съ който, въ случай, че „Емденъ“ не се завърне, да може да напусне острова и се спаси отъ пленъ.

При залѣзване на слънцето „Сидней“ прекрати стрелбата по безпомощния, неподвижно застаналъ „Емденъ“. Орджията замлъкнаха. Слънцето залѣзе.

Смрачава се. Като смъртенъ воалъ се спуща нощта върху двата кораба.

Десантната група съ вѣтрохода „Айша“ напусна острова.

Така, въ продължение на 10 часа „Сидней“, превисаващъ по сила и бронировка своя противникъ, успѣ да го срази.

Каква роля играе преимуществото въ бронировката, скоростъта и калибърътъ знае много добре тоя, който борава съ морскитѣ науки.

Пѣсенята е излѣта. „Емденъ“ не съществува вече. Кораловитѣ рифове на северния Килингъ сѣ неговиятъ гробъ.

И, до като Монзуна *) чрезъ листата на високитѣ палми въ далечната земя нашепва нѣжни пѣсни; до като бѣлопѣнестиятъ вълнобой на Индийския океанъ тихо пѣе смъртната пѣсенъ на „Емденъ“, до тогазъ ще се разправя за „Летящия Холандецъ“, малкия и хубавъ нѣмски кръстосвачъ, който въ Свѣтовната война презъ 1914 год., въ великата борба за владението на моретата, съ месеци е билъ страшилище за неприятеля.

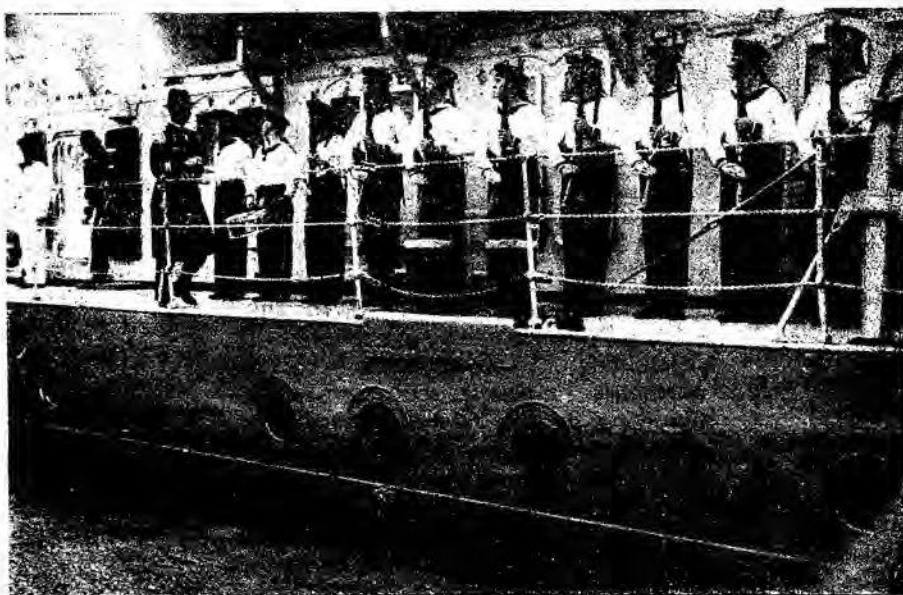
*) Тропически вѣтръ.

Отъ нѣмски: Куюджуклевъ

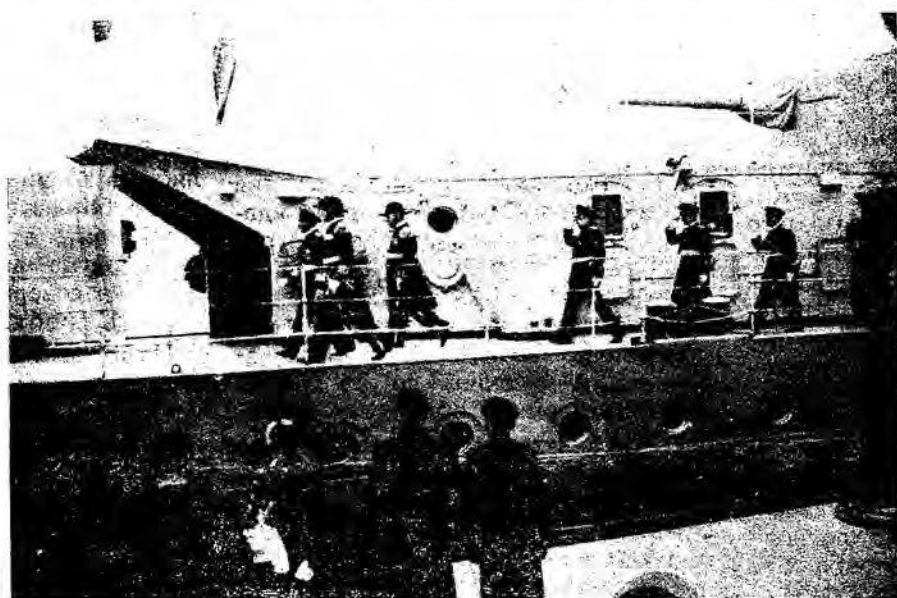
*) Старши офицеръ на първия нѣмски кръстосвачъ „Емденъ“, който презъ Свѣтовната война действуваше въ Индийски океанъ и биде потопенъ отъ английския кръстосвачъ „Сидней“ на 9 ноември 1914 год. при Кокосовитѣ острови.

Полагане вѣнецъ върху братската могила отъ началника
на Морска и Рѣчна Полицейска служба и Морски Училища
Капитанъ I р. Сава Ивановъ.

Почетната рота на „Емденъ“ при посрещането на Негово Величество.

Негово Величество Царьтъ при разглеждането на кръстосвача „Емденъ“.